Kotimaisten kielten keskus
INSTITUTET FÖR DE INHEMSKA SPRÅKEN

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
Kotus/Leena Nissilä
28.10.2021
Diaarinumero: Eduskunta 93/03/21

Sivistys- ja tiedejaosto
Eduskunta

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Totean lausuntona Kotimaisten kielten keskuksen resurssien riittävyydestä hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2022 seuraavaa:

Kotimaisten kielten keskuksen toimintaan ehdotetaan hallituksen esityksessä rahoitusta seuraavasti:

- Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (sivulla 394) nettomäärärahaa 4 447 000 euroa.

Momentin selvitysosassa todetaan seuraavaa: *Kotimaisten kielten keskus on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka toiminnan tavoitteena on lisätä tietoa kotimaisista kielistä ja niiden merkityksestä kulttuurissa ja yhteiskunnassa. Toiminnallaan se luo osaltaan edellytyksiä tasa-arvolle Suomessa. Keskus tuottaa palveluja ja julkaisuja, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen käyttöä ja kehittymistä. Keskus tarjoaa palveluitaan ja aineistoaan avoimesti verkossa edistäen tiedon avoimuutta ja digitalisaatiota. Keskus luo edellytyksiä maahanmuuttajien kotouttamiselle. Keskus toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti.*

- Sivulla 395 todetaan, että Kotimaisten kielten keskuksen tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momentin 29.40.53 määrärahoja. Näiden rahapelitoiminnan tuottojen osalta on sivulla 401 mainittu vain kokonaissumma eikä organisaatiokohtaista erittelyä. Budjetoitu rahoitustarve rahapelitoiminnan tuotoille on vuonna 2022 yhteensä 327 000 euroa. Tästä määrärahasta osa on tarkoitus käyttää Kotuksen kiinteisiin kuluihin ja osa meneillään oleviin kehittämishankkeisiin, maahanmuuttajakielten sanakirjahankkeeseen sekä verkkopalveluiden kehittämishankkeeseen.

Kotimaisten kielten keskus pitää tärkeänä, että sen koko rahoitus siirrettäisiin yleisten budjettivarojen puolelle rahapelituottojen sijaan. Lisäksi Kotuksen tehtävien kannalta on valitettavaa, että Kotuksen nettomäärärahat ovat laskeneet 2 530 000 euroa vuodesta 2010 vuoteen 2020. Henkilötyövuosien määrä on vähentynyt valtion tuottavuusohjelman aikana ja sen jälkeen 114:sta 73,5:een.

Hakaniemenranta 6
00530 Helsinki
Y-tunnus 0245872-8

Puhelin 0295 333 200
Faksi 0295 333 219
S-posti etunimi.sukunimi@kotus.fi

Kotimaisten kielten keskuksen osaamiselle ja työlle olisi kuitenkin yhteiskunnallista kysyntää enenevässä määrin muun muassa yhteiskunnan monikielistymisen vuoksi. Hallituksen esityksessä sivulla 389 todetaankin kohdassa *Yhteiskunnallinen vaikuttavuus,* että Kotimaisten kielten keskus (muiden sivistys- ja tiedeorganisaatioiden kanssa) *luo edellytyksiä sivistyksen, kestävän kasvun ja hyvinvoinnin sekä Suomen kilpailukyvyn vahvistamiselle. Toiminta on korkealaatuista, kansainvälistä, vaikuttavaa, eettistä ja tukee yhdenvertaisen ja kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan kehitystä.* Kotimaisten kielten keskus voisi koordinoida ja yhteensovittaa eri tahoilla tehtävää kielelliseen kotoutumiseen tähtäävää työtä ja tarjota eri toimijoille foorumin keskinäiseen tiedonvaihtoon. Kotimaisten kielten osaamisella on mahdollista päästä kestävämpään kotoutumiseen, mutta Kotuksen on nykyisessä rahoitus- ja henkilöstötilanteessa kuitenkin vaikea vastata kysyntään, joka siihen kohdistuu.

Lopuksi

Kotimaisten kielten keskus pitää tärkeänä, että koko sen rahoitus siirrettäisiin jatkossa yleisten budjettivarojen puolelle. Lisäksi perusrahoituksen tasokorotuksella turvattaisiin Kotimaisten kielten keskuksen tärkeät toiminnot ja palvelut. Selkeä kieli ja viestintä ovat esimerkiksi kriisitilanteissa osoittautuneet ensiarvoisen tärkeiksi. Eri tahoilla ymmärretään yhä paremmin, että tieto yhteiskunnasta ja sen toiminnasta on pääosin kielellisessä muodossa. Kielellä on merkittävä rooli ihmisen kiinnittymisessä yhteisöönsä ja sen kulttuuriperintöön. Kaiken tämän tueksi Kotus tarjoaa asiantuntevaa tietoa, palveluja ja julkaisuja.

Kotimaisten kielten keskus on Suomessa ainoa kieleen keskittyvä valtion laitos. Se on kielenhuollon auktoriteetti sekä virkakielen kehittämisen, nimistönhuollon ja leksikografisen osaamisen keskus. Kotuksen palvelut ja vapaasti verkossa käytettävät sanakirjat ja ohjeistot ovat laajassa käytössä ja hyödyttävät koko yhteiskuntaa. Kotuksen asiakkaita ovat sekä suomen- että ruotsinkieliset viranomaiset, media, tutkijat, opettajat, kääntäjät sekä kaikki suomalaiset ja Suomessa asuvat. Kotus toimii myös rajapintaorganisaationa, joka välittää kielitieteellistä tietoa eri suuntiin ja saattaa erityyppisiä kansallisia ja kansainvälisiä toimijoita yhteen. Yhteistyö hallinnon kehittäjien, oppilaitosten ja arkistojen sekä selkokielen ja erikoiskielten asiantuntijoiden kanssa on tiivistä.

Hakaniemenranta 6
00530 Helsinki
Y-tunnus 0245872-8

Puhelin 0295 333 200
Faksi 0295 333 219
S-posti etunimi.sukunimi@kotus.fi